

Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Mustafa Kemal University Journal of the Faculty of Education
Yıl/Year: 2023 ♦ Cilt/Volume: 7 ♦ Sayı/Issue: 12, s. 62-73

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN OKUL SPORLARI FAALİYETLERİNE KATILIM SÜREÇLERİNDE ALGILADIKLARI DESTEK DURUMUNUN İNCELENMESİ

Reşat OKUTAN

Milli Eğitim Bakanlığı, Rize, Öğretmen, okutanr@hotmail.com

Orcid: 0000-0003-0589-0922

Serkan HACICAFEROĞLU

Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, serkanhacicaferoglu@gmail.com

Orcid: 0000-0001-8301-304X

Burhanettin HACICAFEROĞLU

Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, hburhan-61@hotmail.com

Orcid: 0000-0002-6278-2728

Özet

Okul sporları; farklı okulların çeşitli kademelerinde öğrenim gören ve okullarını spor dallarıyla temsil eden öğrencilerin birtakım sınıflandırmalar dâhilinde mücadele etmelerine dayalı, ekip olabilme, paylaşma, fair-play ve başarı duygusu benzeri kavramların yaşanması ile öğrenmeye katkı sağlayan, yalnızca öğrenci kimliğiyle katılım sağlanan organizasyonlar olarak tanımlanabilir. Bu çalışmanın amacı; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporları faaliyetlerine katılımları, meslektaşlarından algıladıkları destek ve iş doyum durum süreçleri kapsamında öğretmenlik, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, iş doyum, yönetim ve yönetici, eğitim ve okul yönetimi ve okul sporları kavramlarının açıklanmasıdır. Bu bağlamda araştırmada tarama modeli, verilerin toplanmasında ise doküman analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak; alan yazında konu özelinde birçok çalışmanın gerçekleştirildiği, okul sporlarının genç bireyler üzerinde olumlu etkiler bıraktığı ve çalışma ortamlarında alınan her türden desteğin beden eğitimi öğretmenlerinin işlerini daha tatminkâr bir şekilde gerçekleştirmelerine neden olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Destek, İş Doyumu, Meslektaş, Okul Sporları.

EXAMINATION OF THE SUPPORT STATUS PERCEIVED BY PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN THE PROCESS OF PARTICIPATING IN SCHOOL SPORTS ACTIVITIES

Abstract

School sports; It can be defined as organizations that are based on the competition of students studying at different levels of different schools and representing their schools in various sports branches within certain classifications, contributing to learning by experiencing concepts such as teamwork, sharing, fair-play and sense of success, and attended only with their student identity. The purpose of this study; It is to explain the concepts of teaching, physical education and sports teaching, job satisfaction, management and administrator, education and school administration and school sports within the scope of physical education and sports teachers' participation in school sports activities, the support they perceive from their colleagues and job satisfaction status processes. In this context, scanning model was used in the research and document analysis was used to collect data. In conclusion; It can be said that many studies have been carried out on the subject in the literature, that school sports have positive effects on young individuals, and that all kinds of support received in the working environment causes physical education teachers to perform their jobs more satisfactorily.

Key Words: Physical Education and Sports Teaching, Support, Job Satisfaction, Colleague, School Sports.

Giriş

Günümüzde sosyalleşme araçlarından biri olarak görülen spor, aynı zamanda kültürel geleneklerin içinde yer almaktadır. Toplumun tarih boyunca edindiği alışkanlıklar ve geçirdiği yaşantılar o toplumun sportif yapısını da etkiler (Karakaya, 2017). Ülkenin toplum yapısına, geleneklerine, ekonomik durumuna, gelir-gider dengesine ve örgütlenme şekline uygun spor dallarının yapılması Türkiye'nin de içinde bulunduğu demokratik ülkelerde görülen bir özellik olduğu ifade edilmektedir (Keten, 1993).

Olumlu bir özellik olarak bilinen spor olgusu özellikle Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki farklı kademelerde bulunan okullara da entegre edilmiştir. Bu entegrasyon işlemi okul sporları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Okul sporları, farklı spor dallarında öğrenim gören okulu temsil eden öğrencilerin birtakım sınıflandırmalar dâhilinde mücadele etmelerine dayalı, ekip olabilme, paylaşma, fair-play ve başarı duygusu benzeri kavramların yaşanması ile öğrenmeye katkı sağlayan, yalnızca öğrenci kimliğiyle katılım sağlanan organizasyonlar bütünü olarak tanımlanabilmektedir (Aydemir, 2014).

Beden eğitimi ve spor bilimleri alanında amaçlanan tüm akademik kazanımları taşıyan okul sporları, spor olgusunun müsabaka özelliğine ek, eğitimsel özelliğini de eş zamanlı barındırmaktadır. Bu türden etkinlikler takım ruhu, sportmenlik, öz güven ve öz düzenleme gibi daha pek çok kazanımın geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Bununla beraber okul sporları öğrencilerin akademik başarılarında, okula devam etme alışkanlıklarını geliştirmelerinde ve disiplin cezası almama yönünde kazanımların olduğu ifade edilmektedir. Bu kazanımların oluşmasında, sporun topluma yaygınlaştırılması açısından okul sporlarının ve okul sporlarında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin önemli bir rolü bulunmaktadır (Çolakoğlu ve Karaküçük, 2006). Okul sporları denildiğinde akla gelen ilk paydaşlardan biri olan beden eğitimi ve spor öğretmenleri ve okul yöneticilerinin ülke sporunun kalkınmasında, sporun toplum içerisinde yaygınlaşmasında ve tanıtılması noktasında beden eğitimi ve spor öğretmenlerine büyük sorumluluklar getirmektedir. Fakat bu sorumlulukları sırtlanan öğretmenlerin ve yöneticilerin çok fazla önem gördükleri söylenemez (Çolakoğlu, 2004). Bu durum beden eğitimi öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin iş doyumlarını azaltmaya neden olabilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin çalışma ortamlarında, özellikle okul sporları faaliyetlerine katılım sağlandığında meslektaş ve idarecilerden gördükleri destekler çerçevesinde bazı kavramları açıklamayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerin mesleklerindeki iş tatmin durumları hakkındaki literatür çalışmalarının yoğunluğunu belirlemeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın konusu özelinde öğretmen, beden eğitimi ve spor öğretmeni, yönetici, okul sporları, iş doyum gibi kavramların araştırıldığı çalışmanın bu bölümünde araştırmanın "modeli" ve "veri toplama yöntemi", hakkındaki bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ve veya günümüzde var olan bir durumun ortaya çıkarılması süreci olarak ifade edilmektedir (Karasar, 2014).

Araştırmada Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada öğretmen, beden eğitimi ve spor öğretmeni, yönetici, okul sporları, iş doyum gibi kavramların açıklanması ve literatürdeki bazı iş doyum, eğitim ve okul yönetimi kavramlarını tanımlayabilmek ve meslektaş ve idareci desteği ile ilgili yapılan bazı çalışma sonuçlarına yer verebilmek için toplanan veriler doküman analizi kullanılarak toplanmıştır.

Doküman analizi, nitel araştırma yöntemi içerisinde değerlendirilen, evrakların içeriğini sistemli bir şekilde en ince ayrıntısına dikkat etmek için kullanılan (Wach, 2013) ve incelenmesi düşünülen durum hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analizidir (Çepni, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın özelinde yer alan öğretmenlik, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, iş doyumunu, yönetim ve yönetici, eğitim ve okul yönetimi ve okul sporları kavramlarının açıklanması ile konu özelinde gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarına değinilmiştir.

Öğretmenlik

Öğretmenlik mesleği eğitim sistemlerinin temel amacı olarak görülür. Ülkelerin nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlarına vatandaşlık eğitimi vermenin en doğru yolu olarak görülmektedir.

Bunu gerçekleştirebilmek için her eğitim sistemi; meslek için hazırlayacağı bireyleri, kurumun eğitim felsefesine yetiştirerek, örgüt gücüne göre düzenlemektedir (Karagözoğlu, 2003). Temel toplumsal kurumlardan birisi olan eğitim, toplumların Genel problemlerinin başında yer almaktadır. Bu temel problemin önemli sorunu kuşkusuz öğretmenler oluşturmaktadır (Çelikten vd., 2005).

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 1739 sayılı ve 43. maddesinde öğretmenler; tüm devletin eğitim-öğretim ve bununla ilişkili yönetim görevini üstlenen özel bir ihtisas mesleğini icra etmektedirler. Öğretmenlik mesleğinde görev alanlar bu görevleri Türk Milli Eğitimi'nin temel gayesine ve esas ilkelerine uygun biçimde ifa etmekle yükümlüdür. Başka bir tanımla öğretmenlik; araştırmaların sonucunda gelişmiş, devlet eğitim politikasını uygulama boyutuna geçiren, uygulamanın neticeleriyle bu politikaya etki eden, eğitim alanında uzmanlık araştırmalarından faydalanan fakat eş zamanlı biçimde bu araştırmalara çözüm üreten en önemli meslek grubu olarak görülmektedir (Yılman ve Bayrak, 2001).

Öğretmen bireylerin görevleri ve sorumlulukları, genel anlamda yazılı kurallar çerçevesinde sabittir. Ülkemizdeki ortaöğretim kurumları dâhilinde görev alan öğretmenlerin tüm görevleri/sorumlulukları "Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği"nde tanımlanmıştır.

Bu bağlamda tüm öğretmenlerin görevleri/sorumlulukları aşağıdaki gibi ifade edilebilir;

- 1) Genel sorumluluklar,
- 2) Öğretime yönelik roller/sorumluluklar,
- 3) Sınıf yönetimiyle alakalı roller/sorumluluklar sonuncusu ise,
- 4) Yönetimsel roller/sorumluluklar olarak gruplandırılmaktadır (Polat ve Özdemir, 2018).

Eğitim sistemi içerisindeki merkezi konumu itibarıyla öğretmenler de kendi mesleklerini icra edebilmek adına, mesleki gereksinimleri tamamlamak zorundadırlar. Öğretmenler, bahsi geçen bu yeterliliklerine üniversitelerde aldıkları hizmet öncesi eğitimlerle kazanmaktadır (Yeşilyurt, 2011).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Beden eğitim kavramı beden yoluyla yapılan bir eğitim süreci olarak ifade edilebilir. Beden Eğitimi toplumun tamamını kapsayan demografik özelliklerin yanında fiziki ve zihni niteliklerin en üst seviyeye ulaşılması için yapılan sportif etkinliklerin bütünü olarak tanımlanabilir. Bu eğitimleri okul gibi kurumlarda veren öğretmenlere beden eğitimi öğretmeni denir (Yavaş ve Atilla, 1997).

Milli eğitim çerçevesindeki temel ilkelere uygun biçimde genç bireylerin beden, ruh ve fikir açısından gelişmelerinin sağlanması için okul içindeki ve dışındaki sportif etkinliklere katılan, uygulatan ve düzene girebilen Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir şekilde görev alan öğretmenler "beden eğitimi öğretmeni" olarak anılmaktadır. Bu meslek grubunda hizmet vermek için

üniversitelere bağlı Spor Bilimleri Fakültelerine dâhil, öğretmenlik bölümlerinde dört senelik lisans seviyesinde eğitim almak gerekmektedir (Karaküçük, 1991).

Bireysel nitelik açısından incelendiği takdirde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; korumacı, yardımlaşmayı seven, güdülenmiş, teşvik edebilen, algıları açık, pozitif bakış açısına sahip, sabırlı, eğlenceli, anlayış sahibi, dürüst, samimi, açık sözlü ve açık fikirli olmaları gerekmektedir (Laminack ve Long, 1985). Okul sporları aktiviteleri öğrenci sporcularda hem bireysel hem de takım sporlarda bir birlikteliği ve spor ruhunun gelişmesine, sosyalleşme süreçlerine katkı sunmasında ve öz güvenlerinin artmasına fayda sağlamaktadır. Ayrıca bu sportif aktivitelere katılım sağlayan sporcu öğrencilerin katılmayanlara oranla daha fazla akademik başarıya sahip oldukları, okula daha fazla devam ettikleri ve disiplin durumu yaşamada daha iyi oldukları söylenebilir (Hacıcaferoğlu ve Sümer2019; Hacıcaferoğlu ve Kulaber, 2019). Aynı zamanda sporun bireylere kabulüne ve toplumca kabul edilmesine, yaygınlaşarak geniş kitlelerce kullanıma sokulmasında okul sporlarının ve okul sporlarında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin önemli bir rolünün olduğu gerçeği yadsınamaz (Çolakoğlu ve Karaküçük, 2006).

İş Doymu

Yaşam döngüsü içerisinde oldukça farklı doyum alanları bulunmaktadır. Tüm bunların arasında en önemlileri arasında yapılan işten alınan doyum yer almaktadır. Bunun nedeni insanla hayat arasındaki en kuvvetli bağlardan birisinin gerçekleştirilen iş olduğu bilinmektedir (Yeşilyaprak, 2001).

İş doymu, çalışanların mesleklerinden keyif alma sürecini yansıtır. Genel çerçevede ele alındığında iş doymu bireyin çalışma ortamından olumlu ve veya olumsuz algıladığı duygu durumunu ifade etmektedir (Yelboğa, 2012).

İş doymu, çalışan tüm kişiler bakımından önem arz etmektedir. Bu önem arz eden unsurun temelinde maddiyat, iş ve işin niteliği, çalışma ortamında değer verilmesi, terfi olma fırsatları, çalışanların arasındaki ilişkiler ve çalışma koşulları gibi iş doyumuna etki eden unsurlar; kişiden, çalışma hayatından ve özel hayattan kaynaklı faktörler şeklinde gruplandırılmaktadır. Bahsi geçen bu unsurların etkisi ile iş doyum düzeyi düşük kişiler, uygun kabul edilmeyen mesleki davranışlar sergilemekte, iş nedeni ile bu ortamdan kaçmakta ve işten kaytarmaktadır. Aynı zamanda bu kişiler işinden ve o örgüt içerisinde ayrılma planı yapmakta, verimliliği ise önemli ölçüde düşüşle sonuçlanmaktadır. Bir işyerinde kurulu olan mevcut bir düzen bozuk ise çalışan kişilerin iş doyumlarının düşük seviyelerde olması da muhtemeldir. Özellikle kişilerin çalışma ortamlarında yaşadıkları olumsuz davranışlar iş doyumsuzlukla beraber yıldırma da getirebilir. Yıldırıcı davranışlar işyerlerinde yaşanan olumsuz davranışlar olarak görülür. Yıldırma sonucu çalışanlar strese maruz kalmakta hatta bu stres zamanla tehdit, iftira, korku, hakaret ve endişe gibi duygularla depresyona dönüşebilmektedir (Sarıgöz, 2013). Bu endişe edici durumları ortadan kaldırmada çeşitli sportif rekreasyon etkinlikleri içerisinde bulunulması iş yerinde oluşabilecek olumsuzlukları en aza indirmekte yararlı olacaktır (Öztürk vd., 2018). Bu sayede gerçekleştirilecek olunan fiziki oyunlar ve veya hareketler bireyin çalışma ortamında algılamış olduğu baskı ve/veya doyumsuzluğu en aza indirmede önemli katkılar sağlayacaktır (Hacıcaferoğlu ve Öztürk, 2020).

İş doyum düzeyi üst seviyede olan kişilerse daha sağlıklı/mutlu, o iş yerinde devamsızlık yapmayan, örgüte bağlı olan çalışan, iş yerinde yakaladığı bu enerjiyi hayatın başka alanlarına da taşımaktadır (Yılmaz, 2012). Doyumun, çalışanların bedensel ve ruhsal iyiliklerinin bir göstergesi olduğunu da söylemek mümkündür (Şimşek vd., 1998). Doyumun öneminin ardından iş doymu kavramına gelinecek olursa; pek çok bilim insanı tarafından çeşitli açılardan tanımlandığını söylemek mümkündür.

İş doymu kişilerin işleriyle ilişkili düşüncelerini ve hislerini kapsadığı için gerek kendileri gerekse üyesi olduğu örgüt bakımından oldukça dikkat çekicidir. Aynı zamanda bu durum,

çalışanların kendileri hakkında tutum ve performanslarının verimliliklerine etkisi yöneticiler bakımından da önem arz etmektedir. Bu durum, iş doyumunun bir örgüt içerisinde yer alan çalışanların performans, ruhsal ve fiziksel sağlık, iş sürekliliği ve işten ayrılmalarını büyük ölçüde etkileyen bir unsurdur (Tan, 2019). Çalışanların iş doyum düzeylerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi, o kişilerin mevcut sorunlarının tespit edilmesi, iş ile ilişkili genel tutumlarının artırılması, eğitim ihtiyaçlarının tespiti, örgüt içerisindeki iletişimlerinin düzenlenmesi, değişimlerin hedeflenmesi ve yönetilmesi, benzeri konulara ışık tutmada ve bir örgütün en kıymetli ögesi olan insanın gelişmesi ve mutluluğa katkıda bulunmaktadır. Buna dayanarak iş doyumunun hem araştırılması hem de geliştirilmesi gereken bir tutum olduğu söylenebilir (Tan, 2019). Doyumun, çalışanların bedensel ve ruhsal iyiliklerinin bir göstergesi olduğunu da söylemek mümkündür (Şimşek vd., 1998).

Yönetim ve Yönetici Kavramları

Yönetim, örgütün hedeflerine ulaşmak amacıyla en az kaynakla en fazla verimi alma yolu olarak ifade edilebilir. Sınırları kesin çizgilerle belli olmayan fakat çalışanlarının sadece ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda değil aynı zamanda belli bir zaman aralığında esnekliğe ihtiyaç duyduğu, değişken boyutlar içerdiği sosyal bilimler alanında ele alınan temel kavramlardan biri olarak bilinmektedir. Yönetim, bilimsel bir olgudur ve bazı düşünce biçimleri bu olguyu doğrulamaktadır. Diğer bir deyişle bilimsel yönetime dayanır ve bu yöntemle bilgi elde edilir (Doğu, 2014).

Bu açıklamalara göre yönetimin temel amacının hedefleri doğrultusunda ulaşmak istediği örgüt içi etkinlikleri uygulama olduğu söylenebilir. Kaynakları kontrol eden ve örgütteki işleyişi yönlendiren kişi yöneticidir. Yönetici, bir kişiden veya birden fazla kişiden oluşan grubu daha önceden belirlenen amaçlara ulaştırabilmek için yöneticinin emri ile koordineli olarak çalışır, grupları çalışmaya teşvik eder (Basım ve Argan, 2009).

Örgütte yönetim uygulamalarının çoğunda yönetici işlevdeyken, örgütsel bağlılıklar kurmakla birlikte sorumluluk alarak yönlendirip liderlik yapmaktadır. Yönetimin örgütteki bu lider duruşu bütün unsurları arasında köprü oluşturup uygulama alanını genişletmektedir. Yönetici, çalışanlarını eşit ölçüde hareket ettirirken, aynı zamanda başkaları aracılığıyla da iş gören durumundadır. Bununla birlikte yönetici iş başındayken bulunduğu örgütün karar verici organı olarak gerekli durumlarda çalışanlarını başarı ve başarısızlık ile sorumlu tutan tek kişidir (Hatipoğlu, 1993).

Eğitim ve Okul Yönetimi

Başaran (1993), eğitim yönetimini “toplumun eğitim ihtiyaçlarını gidermek üzere kurulu olan, eğitim örgütünü hedeflenen amaçlarını gerçekleştirmek adına aktif biçimde işletmeye, geliştirmeye ve yenileştirmeye yönelik süreç” olarak tanımlamaktadır (Akt., Erdoğan, 1994). Kamu yönetimine ait eğitim alanına özel uygulama olarak görülmesi nedeniyle eğitim yönetimine ait özellikleri eğitimin işlevlerinden ve amaçlarından kaynaklanmaktadır (Taymaz, 2019).

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin okula uygulanmasının yanı sıra bu alana ait sınırlarını eğitim sistemine ait amaçlarını ve yapısını çizer. Eğitim yönetiminin koymuş olduğu genel kavramlar ve süreçler dikkate alınarak çevre ile okul düzeyinde yer alan uygulamalar, okul yöneticisine ait olan yetki ile sorumluluklarına bırakılmaktadır. Okul yönetimine ait görev de okulu amaçlarına uygun olarak yönetebilmektir (Bursalioğlu, 2019).

Eğitim yönetimiyle okul yönetimi arasında ki farklılık, eğitim süreçlerinde yöneticiler eğitim süreçleri ile makro düzeyde ilgi duyarken, okul yönetimi fiziki anlamda okul düzeyinde süreçler ile ilgilenmekte, yoğunlaşmakta olan problemler ile mikro düzeyde çalışabilmesidir. Bunun yanı sıra eğitim yöneticisiyle okul yöneticisi arasında da farklılıklar söz konusudur. Eğitim yöneticisi, toplumun eğitim sistemini yönetmeyi, öğrencilerin gelişimini sağlamayı, gerekli olan bütçeyi hesaplamayı, kaynakları temin etmeyi görev edinmiştir. Okul yöneticisinin ise bu alanda olan görevleri oldukça kısıtlıdır (Taymaz, 2019).

Okul yönetimine ait temel işlevleri de eğitimin yönetsel, eğitsel ve örgütsel amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla yapılan işlemleri ve eylemleri tanımlamaktadır (Başaran ve Çinkir, 2013). Şişman (2015), okul yönetiminde olan temel işlevleri insan kaynağı yönetimini, öğrenci işlerini yönetmeyi, okul-çevre ile aile ilişkilerinin yönetimi olarak gruplamıştır.

Okul yöneticileri okulun yasal liderleri olmakla birlikte otorite ve gücün en önemli simgesi ve sahibidirler. Okulda gerçekleştirilen bütün faaliyetlerin sistem içerisindeki anahtarı görevindedirler. Bu durum onların yönetim becerilerini farklı özellik ve niteliklere sahip olması gerektiğini zorunlu kılmaktadır (Döngör ve diğ., 2016). Okul yöneticisinin sahip olması gereken roller literatüre bakıldığında; yöneticilik, öğretimsel liderlik, disiplin, insan ilişkilerini kolaylaştırıcılık, değerlendirici ve uzlaştırıcılık şeklinde tanımlanmıştır (Töremen ve Kolay, 2003).

Okul Sporları Federasyonu

Federasyon 08.06.2005 tarihli ve 162 sayılı Bakanlık oluru ile kurulmuştur. Türkiye Okul Sporları Federasyonu (TOSF); 3289 sayılı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün (SHGM) Teşkilat ve Görevleri hakkında kanununun ek-9 uncu maddesi başlığında "Bağımsız spor federasyonları" olarak, "özerk" ibareleri "bağımsız" olarak değiştirilmiş, tüzel kişilik kazanmıştır.

Federasyon çalışmalarını, 01 Ekim 2014 ve 29136 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan TOSF Ana Statüsü ile 19 Temmuz 2012 tarih ve 28658 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Bağımsız Federasyonların Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik doğrultusunda yürütmektedir. Federasyon, yönetim kurulu ve SHGM personeli olan çalışanlarının uyumlu iletişimi sayesinde geleneklerine bağlı bir yapı oluşturarak ilgili mevzuatlara uygun federasyon görevleri yerine getirmektedir (TOSF, 2021). Ayrıca federasyon okullarda sporun gelişmesini ve ülke geneline yayılmasını sağlamak amacıyla, kısa, orta ve uzun vadeli stratejik plan ve programlar yapar ve bu konularda tavsiyelerde bulunur. İlgili spor dallarının bağlı oldukları uluslararası spor federasyonları tarafından konulan ve uygulanan uluslararası kuralların ve her türlü talimatların teknik kuralların ISF kural ve talimatlarına göre uygulanmasını sağlamakla yükümlüdür. Buna karşın federasyon kimliğinden 09.06. 2023 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile ayırtmış ve federasyon kapatılarak görevlerini Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yürütülmesine karar verilmiştir (Resmî Gazete, 2023).

Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Literatürde konu hakkında nicel ve nitel araştırma modelleriyle yapılan araştırmalara bakıldığında, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyumlarına, meslektaş ilişkilerine ve idareci desteklerine yönelik çalışmaların varlığı alan yazında görülmektedir. Bazılarına değinilecek olursa;

Okutan (2022) yapmış olduğu araştırmasında okul sporları faaliyetlerine katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin genel anlamda iş doyumunu hakkındaki farkındalık algı durumlarının yüksek düzeyde olduğunu belirtmektedir.

Türkçapar (2012) ile Karaaslan ve arkadaşlarının (2020) çalışmalarının sonuçlarında beden eğitimi öğretmenlerinin çalışma ortamlarında algıladıkları iş doyumlarının bağımsız değişkenlerine bağlı olarak farklılık göstermediği olumlu yönde sonuçlandığı sonucuna ulaştıkları görülmektedir.

Güler'in (2018) beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile gerçekleştirdiği araştırmasında bazı bağımsız değişkenlere göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yüksek düzeyde iş doyumuna sahip olduğu sonucuna ulaştığı belirtilmektedir.

Buna karşın bazı araştırma sonuçlarına göre katılımcıların bağımsız değişkenlerine göre herhangi bir farklılık göstermediği iş doyumları algılama oranında belirgin farklılık göstermediği belirtilmektedir (Çivik, 2019; Durna, 2019; Kaya, 2019; Uşflu, 2020).

Meslektaş ilişkileri ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında; Yıldırım ve Bayraktar'ın (2021) öğretmenlik mesleğini icra eden bireyler arasındaki meslektaş ilişkilerinin olumlu yönde geliştiğini belirten araştırma sonuçlarının olduğu görülmektedir.

Temiz ve Sivrikaya (2021) ise meslektaş sorunlarını gözetenek bu duruma yaklaşmıştır ve beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin hem meslektaşları hem de diğer branş öğretmenleri ile sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Hacicaferoğlu'nun (2018) yapmış olduğu araştırma sonucunda, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslektaş ilişkileri ile algılanan okul yöneticileri desteğinde olumlu bir durumun oluşmadığı bulgusuna işaret etmektedir.

Ayrıca hem meslektaş ilişkilerinin yüksek düzeyde olduğunu belirten hem de meslektaşlar arasında sorunların yaşandığını ifade eden araştırmaların da olduğu alan yazında görülmektedir (Sağın, Güllü ve Uğraş, 2020; Yılmaz, Esentürk ve İlhan, 2018).

Okullarda öğretmenlere verilen idareci desteği ile ilgili araştırmalara bakıldığında; Okutan'ın (2022) yapmış olduğu çalışmada okul sporlarına katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerine idareci desteğinin genel anlamda orta düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durumda okul sporlarına katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul desteği hakkındaki farkındalık algı durumları yüksek düzeyde olduğu ifade edilmektedir.

Eser ve Bedel'in (2017), yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin algıladıkları idareci desteği orta düzey olarak tespit edilmiştir.

Terzi ve Çelik (2016) ise öğretmenlerin okul yöneticilerine bağlı algıladıkları desteğin orta düzeyde olduğunu ancak bu durumun idarecilerin liderlik stillerine bağlı değişiklik gösterebileceğini ifade etmişlerdir.

Hacicaferoğlu (2018) tarafından hazırlanan ve örneklemini Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin oluşturduğu araştırma sonucuna bakıldığında, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin algıladıkları idareci desteğinin orta düzeyde olduğuna işaret ettiği görülmektedir.

Öter, Atlı ve Güllü'nün (2018) çalışmalarında farklı illerden ve bölgelerden beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri alınarak okul sporlarına katılımı etkileyen durumlar araştırılmıştır. Betimsel analiz yönteminden yararlanılan çalışma sonucunda; "beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden kaynaklı nedenlerin" ve "okul yönetimi kaynaklı nedenlerin" okul sporlarına katılım hususunda önem arz ettiği tespit edilmiştir.

Aslan ve Sağın (2021) araştırmalarında konuya öğretmenlerin perspektifinden yaklaşmış ve ilçe okullarında öğrenim gören öğrencilerin il merkezinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla okul sporlarına katılımlarında okul yöneticilerinin desteklerinin önemli bir yer tuttuğu ve bu süreçlerin öğretmen-okul idaresi iletişim düzeyine bağlı olduğu sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

Sonuç ve Öneriler

Yapılan literatür taraması sonucunda özellikle okul sporlarına katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerin çalışma ortamlarından algıladıkları iş doyum noktasında birçok araştırmaların olduğu buna karşın meslektaş ve idareci desteğine yönelik araştırmalara genellikle daha az rastlanıldığı söylenebilir. Bu yönüyle de bu araştırmanın özgün olduğu görülmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenler özelinde okul sporları faaliyetlerine katılım sağlayan öğretmenler için okul bünyesinde belirli periyotlarla düzenlenecek olan oryantasyon eğitimleri ile hem öğretmenler arasında hem de okul idaresi arasındaki iletişimin ve ilişkinin güçlenebileceği görüşü ile her yaştan ve kıdemden kişinin bu eğitimlere katılması sağlanmalıdır. Ayrıca kurum içi etkinlikler planlanırken kişilerin demografik farkındalıklarını dikkate alarak, birliktelikleri sağlayarak gerekli olan düzenlenmelerin yapılması gerektiği ifade edilebilir.

Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile diğer zümre öğretmenleri arasında iş birliği yapılarak beden eğitimi ve spor dersi ile ilişkilendirilebilecek konu ve üniteler tespit edilip söz

konusu ünitelerin öğrenciler açısından daha ilgi çekici hale getirilmesi, diğer öğretmenlerin de farklı ders ortamları ve yöntemler geliştirmesi açısından ayrı bir planlama yapılmasının öğretmenler üzerinde olumlu etkiler bırakacağı söylenebilir.

Kaynakça

Aslan, M., ve Sağın, A.E. (2021). Türkiye'deki okul sporları organizasyonlarının bu organizasyonlara katılan beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 26-50.

Aydemir, İ. (2014). Spor Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü okul sporları faaliyetlerinin değerlendirilmesi Bolu örneği. Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Basım, N., ve Argan, M. (2009). *Spor yönetimi*. Ankara: Detay Kitabevi.

Başaran, İ.E. ve Çınkır, Ş. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (4. Basım). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bursalıoğlu, Z. (2019). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (20. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207- 237.

Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (Genişletilmiş Üçüncü Baskı). Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Çivik, A. (2019). Van ilinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerinin iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

Çolakoğlu, T. (2004). Sporun topluma yaygınlaştırılması açısından okul sporları. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Çolakoğlu, T., ve Karaküçük, S. (2006). Beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda uygulamada karşılaştıkları sorunlar üzerine bir araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, 6(3), 35-48.

Doğu, G. (2014). *Spor yönetimi ve organizasyon temelleri*. (Mirzaoğlu, n. ed.). Spor bilimlerine giriş. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

Dönger, A., Özkartal, Z., & Sarıgöz, O. (2016). An investigation into variables that affect self efficacy beliefs of people working in educational institutions. *International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 24, 1–17. Doi: 10.17364/IIB.20162423324.

Durna, Ş. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karşılaştıkları yıldırıcı davranışlar ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

Erdoğan, İ. (1999). *İşletmelerde davranış*. İstanbul: İşletme Fakültesi Yayını.

Eser, Ş., ve Bede, E.F. (2017). İş doyumu, meslektaş ilişkileri ve okul idaresi desteği: Okul öncesi öğretmenleri üzerinde bir araştırma. *MJER/AEAD*, 21, 72-79.

Güler, M. (2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin zaman yönetimi becerileri ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kocaeli ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.

Hacıferoğlu, S., & Öztürk, H. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda eğitim almak isteyen aday öğrencilerin fiziksel aktivite içeren oyunları oynamaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(57), 2200-2206.

Hacıcaferoğlu, S. (2018). Meslektaş ilişkileri ile okul idaresi desteğinin beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine olan etkisi. *Journal of International Social Research*, 11(61), 681-685.

Hacıcaferoğlu S., & Kulaber, E. (2019). Spor etkinliklerinin sporcu öğrencilerin özgüvenlerine yönelik olan katkısını bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 6(43), 3020-3027.

Hacıcaferoğlu S., & Sumer H. (2019). Okul spor faaliyetlerinin sporcu öğrencilerin sosyalleşmelerine yönelik katkısını bazı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 5(2), 704-716.

Hatipoğlu, Z. (1993). *Temel yönetim ve organizasyon*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış, eğitimde yansımalar. VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi yayınları.

Karaküçük, S. (1991). *Beden eğitimi öğretmenlerinin faaliyet alanları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Yayını.

Karakaya, Y.E. (2017). *Sporla yeni yaklaşımlar*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karaaslan, İ., Uslu, T., ve Esen, S. (2020). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik, iş doyum ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Journal of Health and Sport Sciences*, 3(1), 7-18.

Kaya, H. (2019). Beden eğitimi öğretmenleri ile antrenörlerin iş doyum ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.

Keten, M. (1993). *Türkiye’de spor*. Ankara: Polat Ofset.

Laminack, L.L., & Long, B.M. (1985). *What Makes a Teacher Effective: Inside from Preservice Teachers*. Clearing House.

Okutan, R. (2022). Okul Sporları Faaliyetlerine Katılan Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin İş Doyumları, Meslektaş İlişkileri İle Okul Yöneticileri Desteğinin İncelenmesi (Rize İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.

Öter, F., Atlı, M., ve Güllü, M. (2018). Okul sporu personelinin okul sporları ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi, Kongre Kitapçığı, Bodrum.

Öztürk, H., Hacıcaferoğlu, S., ve Öztürk, Z.Y. (2018). Examination of Constant Anxiety Statuses of Prisoners Who Attend Recreational Activities. *International Journal of Science Culture and Sport*, 6(4), 434-442.

Polat, Ş., ve Özdemir, M. (2018). Öğretmenlik mesleği iş özellikleri ölçeğinin (ÖMİÖÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 428-446.

Resmi Gazete. (2023). <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/06/20230609-1.pdf>> (Erişim Tarihi: 10.08.2023).

Sağın, A.E., Güllü, M., ve Uğras, S. (2020). Beden eğitimi zümre öğretmenlerinin iş birliği düzeyinin belirlenmesi: Bir karma yöntem araştırması. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 14(32), 369- 388.

Sarıgöz, O. (2013). Sınıfla ve grupla tartışma yöntemlerinin meslek yüksekokulu öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 3(3), 100-106.

- Şimşek, Ş., Akgemci, T., ve Çelik, A. (1998). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Şişman, M. (2015). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (9. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tan, E.M. (2019). Okulsuz toplum. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 16(2), 45-59.
- Taymaz, H. (2019). *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi* (11. Basım). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Temiz, C.N., ve Sivrikaya, A.H. (2021). Beden eğitimi ve spor dersinde karşılaşılan sorunların incelenmesi (Yurt içi ve yurt dışı değerlendirmesi). *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 12-39.
- Terzi, A.R., ve Çelik, H. (2016). Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ve algılanan örgütsel destek ilişkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 87-98.
- TOSF. (2021). <<http://tosf.gov.tr/tarihce>> (Erişim tarihi: 15.05.2021)
- Töremen, F., ve Kolay, Y. (2003). İlköğretim okulu yöneticilerinin sahip olması gereken yeterlikler. *Milli Eğitim Dergisi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Türkçapar, Ü. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin farklı değişkenler açısından iş doyumunu düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 331-346.
- Uşflu, O. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel destek algıları ile örgütsel bağlılık ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kayseri ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Yavaş, M., ve Atilla, İ. (1997). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Bursa: Melisa Matbaa.
- Yelboğa, A. (2012). Değerlendirme merkezi uygulamalarının türkiye'deki organizasyonlarda kullanımına ilişkin bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 23(72), 8-24.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Rehber öğretmenlerin iş doyumunun yordanması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 3(4),139-143.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, B., ve Bayraktar, O. (2021). Öğretmenlerde meslektaş ilişkilerinin tükenmişlik duygusuna etkisi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(4), 295-308.
- Yılman, M., ve Bayrak, C. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Yılmaz, K. (2012). Etik dışı davranış olarak haksız yazarlık. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1),45-58.
- Yılmaz, A., Esentürk, O., ve İlhan, E. (2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik durumları ve öğretim sürecinde bu duruma yol açan nedenler: karma araştırma yaklaşımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2091-2103.
- Wach, E. (2013). *Learning about qualitative document analysis*. IDS IDS Practice Paper In Brief, 13, Brighton: IDS.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Sports, which is seen as one of the means of socialization today, is also included in cultural traditions. The habits and experiences a society has acquired throughout history also affect the sports structure of that society (Karakaya, 2017).

It is stated that performing sports branches in accordance with the country's social structure, traditions, economic situation, income-expenditure balance and organization style is a feature seen in democratic countries, including Turkey (Keten, 1993).

The aim of the research

This research aims to explain some concepts within the framework of the support physical education and sports teachers receive from their colleagues and administrators in their work environments, especially when participating in school sports activities. For this purpose, an attempt was made to determine the density of literature studies on teachers' job satisfaction in their profession.

Method

In this part of the study, where concepts such as teacher, physical education and sports teacher, administrator, school sports, job satisfaction are investigated, specific to the subject of the research, information about the "model" of the research and the "method used in data collection" is included.

Model of the Research

Screening model was used in this study. The screening model is expressed as the process of revealing a situation that existed in the past or today (Karasar, 2010).

Data Collection Process in Research

In this context, in this research, the data collected was collected using document analysis in order to explain concepts such as teacher, physical education and sports teacher, administrator, school sports, job satisfaction and to include the results of some studies in the literature on job satisfaction, colleague and administrator support.

Results

In this section, the concepts of teaching, physical education and sports teaching, job satisfaction, management and administrator, education and school administration and school sports, which are specific to the research, are explained.

Teaching

The teaching profession is seen as the main purpose of education systems. It is seen as the best way to train qualified manpower of countries and provide citizenship education to their citizens. According to Article 43 of the Basic Law of National Education No. 1739, teachers; They practice a special profession that undertakes the education-training and related management duties of the entire state.

Physical Education and Sports Teaching

The concept of physical education can be expressed as a process of education through the body. Physical education and sports; It is all the activities carried out to ensure that the physical, spiritual and mental qualities that constitute the whole human being reach the productivity required by his age and genetic capacity. Teachers who provide this training in institutions such as schools are called physical education teachers (Yavaş and Atilla, 1997).

Job Satisfaction

There are quite different areas of satisfaction within the life cycle. Among all these, the most important one is the job satisfaction. The reason for this is that it is known that one of the strongest bonds between people and life is the work performed (Yeşilyaprak, 2001). Job

satisfaction is an attitudinal variable that reflects employees' feelings of liking their job. In other words, job satisfaction can be defined as the employee's level of liking or disliking his job.

Management and Manager Concepts

Management can be expressed as the way to get the most efficiency with the least resources in order to achieve the goals of the organization. It is known as one of the basic concepts discussed in the field of social sciences, whose boundaries are not clear-cut, but where employees need flexibility not only in line with their interests and needs, but also within a certain time period, and contains variable dimensions.

School Sports Federation

In 2005, the Federation became a legal entity as "Independent Sports Federations", the phrases "autonomous" were changed to "independent". On the other hand, 09.06 from the federation ID. In 2023, it was separated by the Presidential decree and it was decided that the federation would be closed and its duties would be carried out by the General Directorate of Sports Services (Official Gazette, 2023).

Research on the Subject

When we look at the studies conducted with quantitative and qualitative research models on the subject in the literature, it can be seen that there are studies on the job satisfaction, colleague relations and administrative support of physical education and sports teachers. To mention some of them:

In Güler's (2018) research conducted with physical education and sports teachers, it was stated that physical education and sports teachers had a high level of job satisfaction according to some independent variables.

It is seen that there are research results indicating that colleague relations between individuals practicing their profession have developed positively.

In addition, it is seen in the literature that there are studies indicating that colleague relations are at a high level and that there are problems between colleagues (Sağın, Güllü and Uğraş, 2020; Yılmaz, Esentürk and İlhan, 2018).

As a result of the research conducted by Hacicaferoğlu (2018), it points out that there is no positive situation in the collegial relations of physical education and sports teachers and the perceived support of school administrators.

Conclusion and Recommendations

As a result of the literature review, it was found that there were studies on the job satisfaction perceived by physical education and sports teachers, especially those participating in school sports, from their working environments, but studies on colleague and administrator support were generally not found. In this respect, the research appears to be original. In addition, by collaborating between physical education and sports teachers and other group teachers, subjects and units that can be associated with physical education and sports lessons are identified and a separate planning is made to make these units more interesting for students and for other teachers to develop different lesson environments and methods.